

PLACE – AN INTRODUCTION

Tim Cresswell: *Place – an introduction*. Chichester, Wiley Blackwell, 2015, 220 str.

Prevajanje strokovnih izrazov iz tujih jezikov v slovenščino in njihova uporaba sta za marsikaterega geografa precejšen izziv: nemalokrat je težko najti slovensko besedo, ki bi pomensko povsem ustrezala pojmu v tujem jeziku, ki ga želimo prevesti. Angleški pojem *place* je le eden od primerov, o katerem so mnenja o slovenski ustreznici izrazito pestra in neenotna (*place* se neenotno prevaja z izrazi kraj, območje, ozemlje). V tem prispevku je zato pojem *place* ostal nepreveden, saj sovпада z naslovom pričujoče knjige. Kakršenkoli poizkus prevajanja v slovenščino bi namreč moral biti obravnavan v ločenem prispevku, podkrepjenem z referencami iz znanstvene literature s področja teorije geografije.

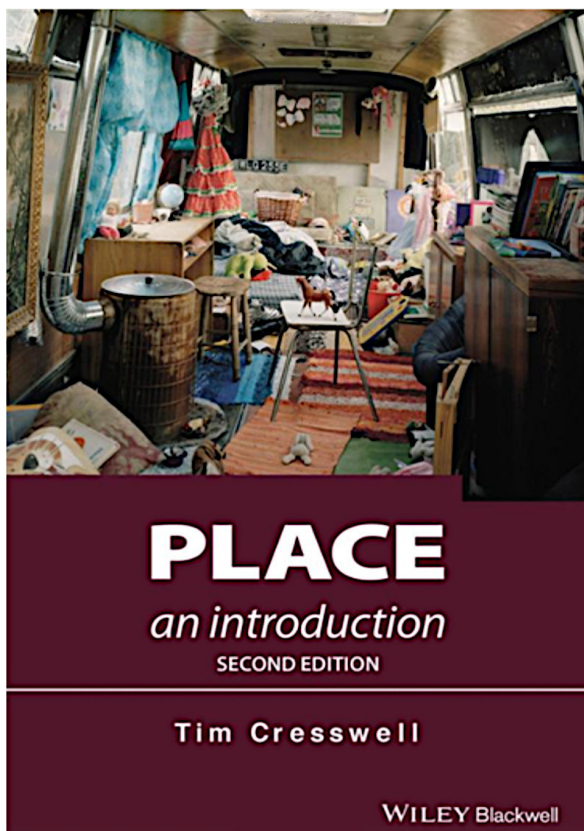
V knjigi *Place* je avtor, britanski geograf Tim Cresswell, pojem *place* v sedmih poglavjih podrobno osvetlil ter prikazal njegovo pomensko raznolikost in večplastnost. Uvodno poglavje je namenjeno problematiki opredeljevanja pojma *place*: na prvi pogled se ta beseda govorcem angleščine zdi preprosta in prikladna za uporabo v vsakodnevnem pogovoru, vendar pa avtor prikaže njeno nedorečenost in pomensko spremenljivost, zaradi katerih so se raziskovalci uporabi tega pojma dolgo izogibali in ga v raziskavah niso uporabljali. To ugotovitev avtor nadgradi tudi v drugem poglavju o izvoru in razvoju pojma *place* vse od antičnih in srednjeveških mislecev do sodobnih filozofov in geografov, ki so vplivali na sodobno razmišljanje o prostoru (npr. Martin Heidegger, Henri Lefebvre, Yi-Fu Tuan).

Aktualna teoretska izhodišča s pojmom *place* pogosto označujejo posameznikov »življenjski prostor«, v katerem bolj ali manj ustaljeno živi in je nanj čustveno navezan. S tega zornega kota je pojem *place* pomensko soroden pojmu »dom«, le da je pomensko nekoliko širši. V tretjem poglavju avtor pojem *place* sooči z rastočo mobilnostjo ljudi, kapitala in informacij. Kako se pod vplivom vse večje mobilnosti spreminja pogled na temeljne pojme humane geografije, kot so dom, narod, bivanje, država, naselje? Avtor izpostavi dejstvo, da je *place* nekaj, kar je tipično za človeka kot misleče bitje, ki bolj ali manj miselno »predela« območje, kjer živi in se nanj tudi naveže.

V četrtem poglavju avtor opozori, da je pojem *place* pogosto zlorabljen s strani populističnih političnih strank in nasprotnikov globalizacije, ki si prizadevajo za ohranitev lokalnih posebnosti in medkulturnih razlik. Peto poglavje je namenjeno obravnavi bolj ali manj načrtnega oblikovanja oziroma »izdelovanja« pojma *place* (t. i. *place making*, ki označuje človekovo prizadevanje za oblikovanje določenih območij po lastnih idejah in predstavah). Avtor opozori, da je ta proces neločljivo povezan s socialnimi skupinami, ki živijo na določenem območju oziroma so z njim povezane. V povezavi s pojmom

place making avtor v podpoglavjih podrobno prikaže vlogo umetnosti in umetnikov, arhitekture, upravnih institucij ter vpliva digitalnih prostorov.

V predzadnjem poglavju se pojem *place* obravnava z vidika nenapisanih pravil, družbenih norm, z vidika geografije spola, brezdomcev in (ne)zaželenosti živali, kot so domači ljubljenci, potepuški psi in celo živali, ki jih v nekaterih državah v razvoju po mestih redijo celo za prehrano. Sklepno poglavje prinaša pregled relevantnih knjig, člankov, projektov in revij s tega področja.

Knjiga je z vidika strukture poglavij logično zgrajena. Od uvodne opredelitve in pregleda razvoja pojma *place* skozi zgodovino avtor v tretjem poglavju preide k večrazsežnostni obravnavi sodobnih razvojnih teženj pod vplivom naraščajoče mobilnosti ter spremenljivosti kapitala in informacij. Obravnava je nadgrajena tudi s pregledom človekove vsakdanje interakcije – »gradnje« oziroma »produkcije« pojma *place*.

Knjigo prevevata geografski način mišljenja in dosledna uporaba izrazja, ki je lastno geografiji kot znanstveni vedi. Na tej miselni podstati avtor razmišlja tudi o pojmu *place*. Pri proučevanju tega pojma pa se avtor ne omejuje zgolj na geografijo,

ampak smiselno vključuje tudi stališča drugih znanstvenih ved, ki se ukvarjajo s tem pojmom: filozofije, sociologije, psihologije, pa tudi ontologije in epistemologije ter raznolikih zvrsti umetnosti (arhitektura, leposlovje in poezija).

Z navajanjem raznolikih pogledov več znanstvenih ved avtor nakazuje, da je o pojmu *place* nujen interdisciplinaren razmislek in zato ni možno preprosto oblikovati enotne opredelitve, ki bi pojem jasno zamejila in ga ločila od sorodnih pojmov, kot so pokrajina, prostor in lokacija (*landscape, space, location*). Po poglavju o opredelitvah in pregledu zgodovinskega razvoja pojma avtor argumentira, da je pojem *place* izrazito interdisciplinaren in ga je zato treba osvetliti s spoznanji različnih raziskovalcev.

Najpomembnejše misli in zapisi drugih avtorjev so ponekod v knjigi dobesedno navedene. Tudi zato avtorjev slog pisanja ni monoton, saj vključevanje navedkov in raznolikih grafičnih prilog besedilo popestri in vsebinsko nadgradi. Knjiga je pisana v jasnem in dokaj nezahtevnem jeziku.

Erik Logar

NEW MONEY IN RURAL AREAS. LAND INVESTMENT IN EUROPE AND ITS PLACE IMPACTS

Nick Gallent, Iqbal Hamiduddin, Meri Juntti, Nicola Livingstone in Phoebe Stirling: *New money in rural areas. Land investment in Europe and its place impacts*. Singapore, Palgrave Macmillan, 2018, 166 str.

Prebivalci podeželja, usmerjevalci razvoja podeželja in njegovi raziskovalci pogosto soglašamo, da se na podeželje usmerja premalo investicij ter da jih večinoma vodita kratkoročna naravnost in predvsem enostranski finančno-pridobitniški cilj vlagateljev. Znanstvena monografija z naslovom *New money in rural areas. Land investment in Europe and its place impacts* prinaša zanimive poglede na ključno vprašanje: kako bi bilo mogoče investicije usmerjati tako, da bi bila njihova dobrobit čim večja, negativni učinki na podeželju pa čim manjši?

Tako so se avtorji (Nick Gallent, Iqbal Hamiduddin, Meri Juntti, Nicola Livingstone in Phoebe Stirling, večinoma sodelavci Bartlett School of Planning, ki deluje v sklopu University College iz Londona) ukvarjali z investicijami v kmetijska zemljišča, ki so jih preučevali:

- z vidika *neposredne* (kmet kupi zemljišče, vlaga v opremo in stavbe; skladi kupijo gozdove in vinograde ipd.) in *posredne investicije* (vlaganje skladov in drugih ponudnikov finančnih storitev, ki se nimajo namena neposredno vključiti v pridelavo, predelavo itd., ampak jih zanimajo predvsem kapitalski donosi);